Kirsi-Maria Malmlund-Laakso, hallitussihteeri
Kaarina Tuokko, erityisasiantuntija
Sosiaali- ja terveysministeriö

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite Vastine koskien listaa lapsiin liittyvistä säännöksistä uudessa vammaispalvelulaissa (HE 9/2023 vp - PeVL 1/2023 vp). Vastine pykälistä koskien lasten palveluja ja henkilökohtaista apua sekä kanta voimaantulon mahdolliseen porrastamiseen (aikaistamiseen) näiden pykälien osalta.

Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 9/2023 vp)

Tässä vastineessa toimitetaan lista uuden vammaispalvelulain (675/2023) vammaisiin lapsiin ja henkilökohtaiseen apuun liittyvistä säännöksistä sekä kanta voimaantulon mahdolliseen porrastamiseen (aikaistamiseen) näiden pykälien osalta. Muilta osin viitataan 14.9.2023 ja 18.9.2023 toimitettuihin vastineisiin.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 1/2023 vp) mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Lausunnossa ei esitetä säätämisjärjestysehtoja. Lausunnon kohdassa 11 perustuslakivaliokunta ilmaisee pitävänsä välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta selvittää, voiko lapsen oikeuksiin vaikuttava sääntely tulla voimaan vammaispalvelulain aikaisemmin kaavailtuna voimaantuloajankohtana tai muuna nyt ehdotettua olennaisesti aikaisempana ajankohtana.

Lista uuden vammaispalvelulain (675/2023) lapsia koskevista säännöksistä

Lähtökohtaisesti kaikkia lain säännöksiä sovelletaan kaikkiin vammaisiin henkilöihin, mukaan lukien vammaisiin lapsiin. Lain luvussa 1 on yleiset säännökset, luvussa 2 erityispalvelut, luvussa 3 muutoksenhaku, luvussa 4 erinäiset säännökset, luvussa 5 voimaantulo.

Seuraavat vammaispalvelulain säännökset koskevat yksinomaan vammaisia lapsia:

- 3 § 4 momentti (Vammaisen henkilön osallisuuden tukeminen asiakasprosessissa)
- osin 5 § 4 momentti (Päätöksenteko ja palveluiden toteuttaminen)
- 6 § 1 momentin 7 kohta (Avun ja tuen tarpeisiin vastaavat palvelut ja tukitoimet)
- 11 § 2 momentti (Henkilökohtaisen avun työnantajamalli)
- 19 § (Lapsen asumisen tuki)
- 20 § (Lapsen mielipiteen selvittäminen päätettäessä lapsen asumisen tuesta kodin ulkopuolella)
- 21 § (Lapsen sivistykselliset oikeudet lapsen asuessa kodin ulkopuolella)
- 22 § 4 momentti (Esteettömän asumisen tuki)
- 24 § 2 momentti (Lyhytaikainen huolenpito)

Lapsia koskevat 19-21 § täydentävät kaikenikäisiä vammaisia henkilöitä koskevaa 18 §:ää (asumisen tuki). Muiden lapsia koskevien säännösten osalta kyseessä ovat momentit, jotka sisältyvät muitakin vammaisia henkilöitä koskeviin pykäliin.

Lyhytaikainen huolenpito 24 §:n mukaisesti koskee kaikenikäisiä vammaisia henkilöitä, ja on lisäksi erityisen tärkeä perheiden ja siten myös vammaisten lasten kannalta. Vammaispalvelulaki sisältää lisäksi useita säännöksiä, jotka koskevat vammaisen henkilön perhetilanteen huomioimista. Käytännössä nämä säännökset tulisivat sovellettaviksi erityisesti vammaisten lasten kohdalla.

- 5 § 3 momentti (Päätöksenteko ja palveluiden toteuttaminen)
- 7 § 3 momentti 3 kohta, 4 ja 5 momentti (Valmennus)
- 24 § (Lyhytaikainen huolenpito)
- 31 § 2 momentti (Liikkumisen tuen laajuus)

Lista uuden vammaispalvelulain (675/2023) henkilökohtaista apua koskevista säännöksistä

- 9 § (Henkilökohtainen apu)
- 10 § (Henkilökohtaisen avun toteuttaminen)
- 11 § (Henkilökohtaisen avun työnantajamalli) mukaan lukien 11 § 2 momentti

Lähtökohtaisesti näitäkin henkilökohtaista apua koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkiin vammaisiin henkilöihin, mukaan lukien vammaisiin lapsiin. Henkilökohtaisen avun säännöksistä 11 § 2 momentti koskee nimenomaisesti vammaisia lapsia.

Uuden vammaispalvelulain voimaantulon aikaistaminen osan säännöksistä osalta

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että vammaispalveluja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus on kokonaisuus, josta ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista erottaa osaa säännöksistä tulevaksi voimaan ennen uuden soveltamisalan säätämistä. Yleisesti ottaen lain soveltamisala määrittelee lain muiden säännösten soveltamista, mistä syystä säännöksiä ei lähtökohtaisesti voisi soveltaa ilman soveltamisalaa. Ministeriön näkemyksen mukaan uudesta vammaispalvelulaista ei voi erottaa osaa säännöksistä siirrettäväksi voimassaolevaan lainsäädäntöön. Uuden vammaispalvelulain lasten oikeuksia vahvistava sääntely kiinnittyy kiinteästi koko uudistuskokonaisuuteen eikä ole siitä tarkkarajaisesti erotettavissa.

Hallitussihteeri Kirsi-Maria Malmlund-Laakso